

ПАМ'ЯТАЙМО МИНУЛЕ —
200-річчя
НЕЗАЛЕЖНОСТІ ЗСА
100-річчя
АМЕРИКАНСЬКОЇ УКРАЇНИ
— ВУДИМО МАЙБУТНЄ

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
З Нью-Йорку: (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
З Нью-Йорку: (212) 227-5250
(212) 227-5251

РІК LXXXIII. Ч. 2. TWO SECTIONS (SECTION 1) ЦЕНТІВ 20 CENTS ДЖЕРЗІ СІТІ і НЬО ЙОРК. СУБОТА, 3-го СІЧНЯ (JANUARY) 1976 No. 2. VOL. LXXXIII.

В УКРАЇНСЬКІЙ БУДІВЛІ УНС УЖЕ НЕ ВИСТАЧАЄ МІСЦЯ ДЛЯ ВОІХ ЗАЦІКАВЛЕНИХ, МІСТО ПЛЯНУЄ ДВІ НОВІ БУДІВЛІ

Джерзі Сіті. — Майже поголовний вихід бізнесів підприємств з Нью-Йорку до Нью-Джерзі вже спричинив брак бюрових приміщень в Джерзі Сіті і міське управління плянує побудувати один або й два будинки в околиці Української Будівлі УНСОюзу. — повідомив щоденник "Джерзі Джорнал" у виданні із середи, 31 грудня 1975. Ніл Піро, голова Агенції Міського Розвитку в Джерзі Сіті, сказав, що розмови з будівельними підприємствами вже ведуться і що до двох-трьох місяців буде проголошений офіційний комунікат в справі побудови нових приміщень. Альберт Гав, голова Економічного планування в Джерзі Сіті, заявив, що нова будівля може бути готова до вжитку найпізніше до двох років.

Українська Будівля УНС

ма Ротшільд і компанії переноситься до будинку під номером 15 Екстейндж Плейс, що є в безпосередньому сусідстві з Українською Будівлею. Головною причиною перенесення бізнесів підприємств з Нью-Йорку до Джерзі Сіті — це нові податки, наложені управлінням Нью-Йорку на перепродаж вартісних паперів з уваги на фінансову кризу. Близьке сусідство цього району Джерзі Сіті з біржевою централю на Волл Стріт в Нью-Йорку — 5 хвилин їзди підземкою — є "головним фактором" в перенесенні бізнесів фірм в цю околицю Джерзі Сіті, заявив П. Лисогір і міські урядовці, згідно із повідомленням "Джерзі Джорнал".

200-річчя ЗСА започатковано перенесенням "Дзвона Свободи" до нових приміщень

Філадельфія. — Новий 1976-й рік, тобто двохстий рік Незалежності ЗСА, формально розпочато перенесенням "Дзвона Свободи" із "Інтерпенденс Голл" до великого нового павільйону, який знаходиться на "Плющі Незалежності", щоб дати змогу більшій кількості осіб оглядати цей дзвін під час ювілейного року. Церемонія відбулася о півночі з 31-го грудня 1975 на 1-го січня 1976 і в ній взяло участь коло 30,000 осіб. "Дзвін Свободи", який важить 2,080 фунтів, перевезено до нового приміщення на возі, а раніше поролом всі можливі заходи, щоб запобігти пошкодженню вже і так великої тріщини. Під час перевезу випускали штучні вогні, а учасники походу несли в руках запалені свічки, хоча тоді падав зливний дощ. Передбачують, що протягом 1976-го року коло 20 мільйонів відвідувачів оглядатимуть "Дзвін Свободи" в новому, просторому павільйоні.

Як відомо, "Дзвін Свободи" дзвонив 8-го липня 1776 року під час першого публічного відчитання Декларації Незалежності. У 1835-му році в дзвоні появилася мала тріщина, коли ним дзвонили на похороні Джорджа Вашингтона. Дзвін перебував у "Інтерпенденс Голл" протягом 223 років і вважається одним з найважливіших американських історичних скарбів.

Проф. Яр. Рудницький відбудув науково-організаційну подорож по Австралії

Сідней (КВА). В дніх 7-28 грудня 1975 р. перебував у Австралії, на запрошення Фонду Українських Студій (ФУСА, проф. д-р Ярослава Рудницький із Вінніпегу, Канада. Крім зустрічей із українськими громадами в Квінсленді, Новій Південній Валії, Вікторії і Південній Австралії він відвідав університети в Брісбейні, Сідней, Канберрі, Мельбурні і Аделаїді та провів переговори з адміністрацією і професорами в справі введення студій українознавства в університетську програму в Австралії.

В загальному академічні кола прихильно віднеслися до ідеї оснування в Австралії катедри Українознавства при одному з тутешніх університетів з основними предметами — українською мовою, літературою й цивілізацією, під умовою, що фун-

ЯЛІНКА 83 ВІДІ С У А

Нью-Йорк. — В неділю, 11-го січня д.р. о год. 3.30 по полудні 83-й Відділ СУА влаштує тут в аудиторії школи св. Юра різдвяну ялинку. В програмі п'єса Катрі Червоної "Зимова пригода" під керівництвом Ірини Стецьків - Вехтолд. Багато несподіванок для дітей.

Гемпстед уже проголосив День Української Незалежності

Місто Гемпстед на Лонг Айленді було першим, що офіційно проголосило в 1976-му році День Української Незалежності 22-го січня. Згідно з офіційним пресовим повідомленням міської управи, діючий зверхник (супервайзор) міста Франсіс Т. Пюрселл вже 29-го грудня 1975 підписав відповідну прокламацію та вручив її українській делегації, що й видно на цій фотознімці, на якій стоять (зліва): голова місцевого Відділу УККА адв. Володимир Аляс, зверхник міста Франсіс Т. Пюрселл, українка Коні Шанайда, який вручено прокламацію, та неазвані в повідомленні члени управи міста.

Світова Федерація Лемків пропонує суддю І. С. Гонаса на президента ЗСА

Скрентон, Па. — Місцева газета "Скрентоніан" ще в листопаді м.р. подав виступ свого кореспондента Стена Луковського про те, що Світова Федерація Лемків найменує відомого нашого діяча - лемка, суддю Івана С. Гонаса, кандидатом на президента ЗСА в найближчих виборах. У повідомленні сказано:

"Уродженець Оліфанту був найменованим кандидатом на президента З'єднаних Стейтів. Ним є суддя Іван С. Гонас, тепер у Св. Венді, Індіяна. Його найменувала кандидатом на цей найвищий пост у світі Світова Федерація Лемків, організація людей слов'янського походження. На останній конвенції цієї організації в Нью-Йорку суддя Гонас був обраний на правного дорадника. Цей кандидат на президента має захоплююче, цікаве і різноманітне минуле. Відбувши студії цивільної інженерії і права, він має чотири дипломи. Бувши хлопцем і юнаком, він працював в копальні, вугіллі і у фабриках. В судовій залі він служив по обидвох боках стола: як прокуратор і як оборонець. Суддя Гонас займає багато постів. Він був прокуратором і цивільним оборонцем, стей-

Суддя Іван С. Гонас

товим депутатом і стейтсменом сенатором, повітовим суддею і суддею для малолітніх та головним суддею Апеляційного Суду Індіяни. В 1960-му році він був кандидатом на вищепрезидента ЗСА. Бувши головним суддею Індіяни, його вважалося за кандидата до Найвищого суду, але в тому часі, на жаль, не було опороженого місця. Проте, він займав найвищий пост в судівництві з поміж осіб слов'янського роду. Він володів сімома мовами та написав кілька книжок" сказано в повідомленні газети "Скрентоніан".

Накрутили телефільм про український "Свят-Вечір"

Торонто. — При допомозі українських професіоналів і бізнесменів, "Арт Меморіал Фонд І. Менделюка", при фінансових та режисерських зусиллях його молодого талановитого сина Ю. Менделюка, в Канаді пошестало накрутити короткометражну кіно-картину п.з. "Ялинка", побудовану на основі оповідання М. Коцюбинського в обробці сценарія Ю. Менделюка. Картина відображає українські різдвяні звичаї, головню звичай Свят-Вечора. В головній ролі виступає фільмовий актор М. Мазуркевич, телевізійний актор М. Зенон та інші. Про стилі-

ві костюми подбала З. Рад. Молодий талановитий письменник Юрій Менделюк, поміж браку відповідних засобів, відтворив на екрані український Свят Вечір з його неперевершеними звичаями і традицією. Крім згаданих акторів, у фільмі виступають теж акторка Керол Зорров, а ролі дітей виконують Д. Абсен і Наталя Неллі, талановита українка з Ошани. Картина озвучена співачками і колядками Капелі Вандуристі. З оригіналу зроблено вже негатив і пороблено старання, щоб цю короткометражну кінокартину дістала телевізійна сітка в Канаді та голівудська корпорація Волт Діснея.

Австралія не визнає анексії трьох Балтійських держав

Канберра, Австралія. — Теперішній прем'єр Австралії Малколм Фразер заявив пресовим кореспондентам, що він задуває в жортові офіційно повідомити советський уряд, що Австралія ніколи не визнає анексії самостійних прибалтійських держав — Литви, Латвії і Естонії. Фразер, який в цій справі ще перед виборами консультувався з провадми

еміграційних груп трьох згаданих країн, справу "невизнання" поставив був у свою чередоворчу кампанію. Попередній уряд Австралії, що його очолював Гаф Вітлам, визнавав був включення балтійських держав у склад СРСР і ця справа викликала була свого часу протестні акції поселенців не тільки з прибалтики, але з цілої Східної Європи.

ПЛЮЩ І РОДИНА ДІСТАЛИ ВІЗУ, МУСЯТЬ ВИХАТИ З ССРС ДО 10-ГО СІЧНЯ

СОВЕТІ ЗНУЩАЮТЬСЯ НАД ТАТАРАМИ, ГЕН. ГРИГОРЕНКО ЗНОВУ ПРОТЕСТУЄ

Нью-Йорк (Пресова Служба ЗП УГВР). — На Захід продісталися листи-звернення українця ген. Петра Григоренка та інших в обороні ув'язненого провідника кримських татар — Мустафи Джемілєва. М. Джемілєв уже шостий місяць веде голодівку в Омській в'язниці, для протесту проти зфабрикованого обвинувачення і проти репресування людини за переконання. В листі Петра і Зінаїди Григоренків з 29 листопада 1975 року між іншим сказано:

"Хто такий Мустафа Джемілєв? Він — людина трагічної долі. Коли йому був один рік, його, разом з родиною і з усіма кримськими татарами, обвинувачено у "зраді батьківщині". Їх забрали, серед ночі з постелі, кинули в грузовик і депортували з Криму до Середньої Азії... Згодом, за участь в національному русі свого народу, його звільнили з третього курсу, а описав, прийшов арешт і засуд, за уникання військової служби" — півтора року таборів. Три роки після звільнення, знову арешт, але вже за стандартним обвинуваченням — "наклеп на советський соціалістичний державний лад". За це його засудили на 3 роки таборів суворого режиму... Відбув він і той вирок. Неповний рік на волі знову арешт. Цього разу рік табо-

ру. Два дні перед закінченням вироку йому ще раз пришивають стандартне обвинувачення "наклепи...". І знову тюрма, слідство, голоділка. Власти зробили з Мустафи небезпечну людину, яку, за словами працівника узбецького КГБ, "треба вічно тримати в тюрмі, таборі, або спеціальній психіатричній лікарні..."

Чому 600,000 кримських татар позбавлені національної території — вони не тільки не мають самостійної держави, вони навіть позбавлені автономії і права жити на землі своїх предків? Чому цей народ, за одне прагнення повернутися у Крим, трапляється таких людей як Мустафа Джемілєв — золотий фонд нації?"

Серед інших документів є повідомлення про те, що в Симферополі 1975 року була засуджена татарка Мустафаєва Аджимилєв на півтора року висилки з Криму. Там же надрукований лист до Генерального секретаря Курта Вальдгайма, що його підписали Андрей Сахаров, Петро Григоренко, Зінаїда Григоренко, Решата Джемілєва і Васфис Хайрова (сестра М. Джемілєва), в якому вони просять про заходи в справі звільнення Джемілєва і публічного перегляду його справи. На Захід також продісталися листи родини М. Джемілєва в обороні голодуючого в'язня.

Новорічний "Нью-Йорк Таймс" подав за агентством Ассосіейтед Пресс та під заголовком: "УКРАЇНСЬКИЙ ДИСИДЕНТ ДІСТАВ ДОЗВІЛ НА ВИЗД" таку вістку:

"Москва, 31 грудня (АП). — Дозвіл на виїзд був підписаний советськими властями для дисидента українського математика Леоніда Плюща і його родини. Його дружина Татьяна сказала сьогодні, що вони мусять виїхати до 10-го січня. Пані Плющ сказала, що її чоловік все ще перебував в психіатричному закладі в Дніпропетровську, де його держали від двох років. Вона сказала, що вона не знає, чи власті дозволять йому на самперед піти додому, чи прямо візьмуть його до потягу, як він і його родина виїжджати. Він був заарештований в 1972-му році під закидом антисоветської агітації. Апель для його звільнення був проголошений міжнародною групою математиків і недавно була демонстрація в Парижі під час світового конгресу математиків".

Леонід Плющ

ків" — сказано в "Нью-Йорк Таймс".

Повідомлення агентства Ассосіейтед Пресс про підписання виїздної візи для Плюща і його родини подали також інші американські газети.

Попереднього дня, в середу 31-го грудня, подібну вістку подали з Москви агентства Ройтера і за ним деякі канадські газети, але в бюрах згаданого та інших агентств в Нью-Йорку цієї вістки не потверджували.

"Ль'Юманіте" осуджує советські звірства

Париж (М.Р.). — "Ль'Юманіте", орган французької комуністичної партії, виступив гостро проти доповіді "Правди", а передусім проти переслідувань советських громадян за їх політичні погляди. Ця полеміка вказує на все збільшуваний тенденції західноєвропейських комуністів закріпити свою незалежність від Москви.

Полеміка "Ль'Юманіте" з "Правдою" почалася з хвилювання, які французька телевізійна станція висвітлювала документальний фільм, перепечатаний із Латвії, в якому виявлено жакливі відносини у советських в'язнях і концентраційних таборах. Советські власті заявили, що цей фільм не зфабрикована фальшивка". Однак французьке комуністичне політбюро подало в "Ль'Юманіте" заяву, в якій стверджує, що фільм подав

"страшний образ відносно по в'язницях і що деякі з в'язнів були політичні. Якщо покажуться, я все а(л)і покажуться, що все те правда; політбюро муститиме висловити свою якнайбільш рішучу догану".

У відповідь "Правда" обвинуватила французьких комуністів, закидаючи їм "нову форму антисоветизму". "Ль'Юманіте" у відповідь заявила, що "хоч французькі комуністи все були і є протиантисоветизму, однак не можуть виправдати помилок, які були зроблені. Розправи проти советських громадян за їх політичні погляди тепер більшають у СРСР. Французька комуністична партія є за демократичним способом соціалізму, який годі заступити адміністративними засобами і репресіями" — сказано в офіційному органі французьких комуністів.

Еспанці демонструють з допомогою поліції

Мадрид, Еспанія. — В навічере Нового Року, тобто в середу, 31-го грудня 1975 р., відбулася нечувана дові в Еспанії політична демонстрація в обороні політичних в'язнів, яку zorganizували священник Луїс Марія Кепінакс, відомий оборонець людських прав, який за свою діяльність був кількох разів арештований і який закінчив недавно вже шосту з черги голодівку від 1969 р. Демонстрація, у якій взяло участь біля 500 осіб, відбулася біля центральної тюрми в Барселоні і нормально такі виступи лівих кінчалася колісними демонстраціями і судовими розправами. Тим разом скріплені частини поліції допомагали демонстрантам провести їхню маніфестацію мирно, стримували вуличний рух і скеровували в інші напрямки пішоходів, щоб дати змогу демонстрантам обходити крутом тюрми без перешкод.

Другий подібний випадок, який свідчить про поступові зміни в Еспанії, мав місце в місцевості Герніца, де біля 2,000 басків зібралися, щоб вибрати Демократичну Асамблею і домагатися повернення автономії для басків. Поліція не інтерв'ювала і маніфестація закінчилась мирно. Подібні випадки преса відтворювала також в Каталонії. Ці події знайшли широкий відгук в пресі і до них зайняли становище та-

кож урядові чинники. Міністер внутрішніх справ Мануель Фрага Ірібарне заявив того самого дня, в якому відбулася демонстрація, що уряд розглядає тепер закон, на підставі якого кожний громадянин має би право висловлювати вільно свою опінію. Прем'єр-міністр Карлос Аріас Наварро має вступити в цій справі акороти по радіо і телебаченні. Преса відмічує, що політичні і економічні реформи в Еспанії хоч приходять повільно, але за це без кровопролиття і більших сутичок з поліцією.

РІЗДВЯНА ПРОГРАМА В МЕНІПЛУДІ

Мейпланд, Н. Дж. — Церковне Управління української православної церкви св. Вознесіння (о. Іван Наконечний — настоятель, Віктор Кирейко — голова Управи) інформую, що з нагоди Різдва Христового будуть передаватися в неділю, 4-го січня ц.р. о год. 8-й вечора з місцевості Герніца, де біля 2,000 басків зібралися, щоб вибрати Демократичну Асамблею і домагатися повернення автономії для басків. Поліція не інтерв'ювала і маніфестація закінчилась мирно. Подібні випадки преса відтворювала також в Каталонії. Ці події знайшли широкий відгук в пресі і до них зайняли становище та-

Софія Ротару співає в новому фільмі

Київ. — Відомий також українцям поза Советським Союзом пісенью "Червона рута" композитор Володимир Івасюк написав музику до колорного фільму-концерту "Пісня завжди з нами", що його незабаром будуть оглядати телеглядачі в Україні. У фільмі виступає відома співачка Софія Ротару, як про це повідомляє київська газета "Культура і Життя", орган Міністерства культури УРСР та республіканського комітету профспілки працівників культури: "Телеглядачі... — скажемо в повідомленні, — чекає зустріч з Софією Ротару... На фоні чарівних карпатських пейзажів прозвучать сучасні пісні російських та українських композиторів. Сценарно-монтаж-

Софія Ротару

ний план і постановка В. Стороженка, оператор О. Бузілевич, композитор В. Івасюк, студія "Укртелефільм".

СВОБОДА

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: на рік — \$24.00, на пів року — \$12.50, на 3 місяці — \$6.50. Для членів УНСоюзу 65¢ м.с. За кожну зміну адреси — 25¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Реклама: на першій сторінці — \$1.00 за рядок, на наступних — \$0.50 за рядок. За кожну зміну адреси — 25¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Воля не має ціни

Саме в тому часі, як увесь культурний світ та всі цивілізовані народи з нагоди Нового Року виносили та приймали постанови збільшувати і закріплювати найбільшу цінність людини — її волю та поважання її людських прав, із совєтського дому неволі прийшла вістка про цілком протилежну постанову: ще більше закріплювати людину та ще більше підпорядковувати її диктатурі кремлівських верхівки при допомозі нових паспортів. Основні інформації на цю тему були подані в двох попередніх виданнях "Свободи". Із змісту повідомлень виходить, що це невідомо, що головною метою нових паспортів є забезпечення контролю антинародної влади і режиму над населенням, створення ще одного засобу терору, шиканів і переслідувань у відношенні до інакомислячих. До цього додається ще й глум, що все це проходить під знаком "найсправедливішого" в світі правопорядку соціалістичної держави.

Проте, можна мати певність, що спротиву народу проти того найжорстокішого в світі совєтського безправства не припинять нові паспорти, як не збили і не припинять, нили його вже безлічі всіх інших драконовських заходів, включно з штучними голодами, масовими розстрілами та іншими подібними актами народолюбства в дотеперішній вже понад півстолітній історії того звіриного режиму. Воля ж бо не має ціни і це доказали в минулому та доказують сьогодні нечисленні жертви совєтського режиму, що, — як колись Шевченко у царській московській неволі, — караяться, мучаться, але не калються.

Аби тільки ми, вихідці із совєтського дому неволі, та наші нащадки у вільному світі, здавали собі з цього справу та відповідно поступали. Ми ж бо можемо допомогти нашому поневоленому народові обстоювати тут волю незрівнянно легшим коштом, аніж його приходиться платити нашим землякам на рідній землі. Це вже сьогодні підтверджена істина, мобілізація світової opinio в обороні в'язнів та проти порушення людських прав в Совєтському Союзі має відповідний вплив на поступування совєтських сатрапів, бо з цією opinio в сьогодиншій ситуації вони мусять рахуватися.

Ми маємо багато можливостей допомогти цій справі — яшайшо пожертвою на народні цілі та нашою участю у відповідних активностях. Пам'ятаймо, що воля не має ціни!

Крайня пора

Вибух бомби на ньюйоркському летовищі Ля Гвардія минулого понеділка, в наслідок якого загинуло 11 невинних осіб, це ще один доказ, що всі країни світу мусять включитися в акцію, метою якою було б припинити такого роду терористичну діяльність, що протягом останніх кількох років трапляється все частіше. Жадні мотиви, навіть найбільш патріотичні, не виправдують зловистави цілком невинних і непричетних до справи людей, і тому всі держави, як також Організація Об'єднаних Націй, повинні включитися в цю антитерористичну акцію.

Самозрозуміло, що жадні заходи не зможуть запобігти всім терористичним зловиставам, бо в сьогодиншньому світі є надто багато різного роду фанатиків, як також умовнохворих осіб, для яких людське життя не має жадної вартості. Однак, спільна дія всіх країн світу може значно зменшити кількість таких терористичних зловистав. А цього можна досягнути кількома способами. Поперше, переведені терористи повинні бути трактовані як звичайні злочинники і відповідно покарані. Гостра кара може відіграти охоту іншим посягати на життя невинних чоловіків, жінок і дітей. Подруге, держави повинні подбати про те, щоб потенційні злочинники не мали такого легкого доступу до вибухового матеріалу чи вогнепальної зброї, як мають сьогодні.

Однак, може одним із найбільш ефективних заходів попередження тероризму було б, якщо б такі держави як Англія та інші перестали давати політичний азил різного роду злочинцям. Чи не ірочібно, що того самого дня, коли на ньюйоркському летовищі бомба вбила 11 осіб, альянський уряд звільнив 6-ох терористів, які прибули туди з Відня, де кілька днів раніше відерлися на засідання Організації країн-експортерів нафти, холоднокровно вбили три особи та держали багатьох як закладників. Так довго, як різні потенційні злочинники знають, що існують країни, які дають їм азил, а описля звільняють безкарно, так довго різні терористи продовжуватимуть свою роботу.

Картують письменників

Буковини

Київ. — "Літературна Україна" з 23-го грудня 1975 року помістила коротке повідомлення про відбуті збори Чернівецької організації Спілки Письменників України, на яких обговорювали роботу літераторів в період між двома з'їздами. У доповіді секретаря організації В. Фольварського та виступах відвідувачів, що бюро організації спрямовувало творчі зусилля письменників Буковини на висвітлення проблем сьогодення, художню відображення трудової героїки нашої доби, невпинного духового зростання радянських людей", — говорить в "ЛУ" Ол. Масляний, який, перечисливши великий перелік імен, додає: "Літературні сторінки в працях..."

Людила Мойсева.

У КОЛОНІАЛЬНОМУ ЯРМІ

Газета "Радянська Україна" з 12-го грудня цілковито присвячена питанням господарських і фінансових планів партії на 1976 рік та звітів за пройдений 1975 р., як це було обговорено на засіданні Верховної Ради ССР, на "другій сесії дев'ятого скликання", 11-го грудня 1975-го року, у звітах-довідках голови Ради Міністрів УССР і голови Держплану республіки депутата П. Я. Розенка й ін.

Якщо йдеться про "Державний план розвитку народного господарства Української РСР на 1976 рік", то він цілковито складений, з урахуванням пропозицій Міністерств, відомств УРСР і об'єднань, у повній відповідності з народногосподарським планом країни на 1976 рік, який схвалений груднем (1975 р.) Пленумом ЦК КПРС і затверджений четвертою сесією Верховної Ради ССР", і він наставлений на "десять п'ятиріччя, яка повинна стати п'ятиріччю ефективності і якості".

Серед "соціальних і економічних завдань плану на 1976 рік" окремо говорено про план 1) промисловості, 2) науково-технічного прогресу 3) сільськогосподарства, 4) транспорту і зв'язку, 5) капітального будівництва, 6) підвищення матеріального і культурного рівня життя народу", — у всіх цих діяльностях депутат П. Я. Розенко сподівається в році 1976-му найбільших успіхів, а сама десята п'ятирічка, як уже сказано, стане п'ятиріччю "якості і ефективності". Все це у планах, звичайно.

Однак, одна частина його доповіді торкалася завершеної фази — це підсумки виконання плану за 1975 рік і над цим підсумком варто спинитися. Розенко виразує задоволення, що господарство УССР "є складовою, невід'ємною частиною єдиного народногосподарського комплексу країни". Цю фразу варто пояснити, ідучи за висвітленням іншого плану 2 роки тому, яке подав М. С. С. у "Свободі" ч. 131 з 1973 року. Він писав: "Іншими словами, єдиний народногосподарський комплекс, у який більшовицький режим включив Україну, передішлю, чи українці матимуть потребу в кількості товарів і чи будуть забезпечені відповідними умовами прожитку. Немає тут ніякого значення, що на Україні є власні ресурси і можливість. Іх можна використовувати і розвивати тільки в "загальносоюзному плані" відповідно до директив з Москви, у віданні якої є увесь цей "господарський комплекс" Совєтського Союзу".

Виходячи з такого імперського російського принципу, ці плани, — нема що дивуватися, були успішно виконані тільки у видобувній промисловості, тобто у тому, що можна вивезти геть з України: "Значну трудову премію, — говориться у звіті Розенка, — здобули шахтарі України, які достроко-

во справилися з п'ятирічним планом і видали нагора з початку п'ятиріччя 1,035 мільйонів тонн вугілля". Але Москві видно і цього мало, тож "Брежнєв високо оцінив їх роботу і висловив упевненість у тому, що шахтарі України успішно виконають взяті підписані зобов'язання — видобути до кінця року не менше як 30 мільйонів тонн вугілля понад п'ятирічний план".

Очевидно, згідно з традиційною совєтською методикою звітування, в статті багато наводиться показників військового "зросту" у відсотковому відношенні, щоб ніхто нічого не розумів, і ось зразок із звіту: "обсяг промислового виробництва (...) збільшився приблизно на 7.3 процента при плані 7.7 процента. При цьому виробництво групи "А" зросло на 7.7 процента і група "Б" — на 6.1 процента". (Що таке "А" і що таке "Б", звичайно, не пояснено).

Наближаються до виконання плану, згідно з Розенком, "виробництво готового прокату, мінеральних добрив, продукції машинобудування і металообробки, цементу та інших виробів".

Так само немов би (тут діє саме якість в недоконаному способі — виконаність), виконуються завдання п'ятиріччя... по середньорічному виробництву зерна, м'яса, молока і яєць, по будівництві і введенню в дію великих підприємств, виробничих потужностей і об'єктів, по соціально-культурному будівництві". Взагалі, обсяг державних капітальних вкладень по всьому сільськогосподарському комплексу становить більше як 2,1 мільярд карбованців і збільшилося порівняно з 1974 роком на 14,8 процента". І тут знову ми зустрілися з багатомовним окресленням "весь сільськогосподарський комплекс", а це на простій людській мові означає те, що Україна не має можливості розвивати господарство і питанню у власному засязі. Тому не багато допоможе обіцянка, що національний дохід УССР порівняно з попереднім роком "зросте майже на два мільярди карбованців", а "загальна сума освоєних капітальних вкладень за рахунок усіх джерел фінансування становитиме більш як 17 мільярдів карбованців і на 2,1 процента перевищить капіталоукомплектування минулого року". Деякого пояснення вимагає і окреслення "усі джерела фінансування", — як знаємо з вісток із самої совєтської преси, таке "фінансування" дуже часто спадє на плечі колгоспів та інших сільських колективів, які тугнуть за останнього, щоб "здатися державі" визначене непосильним планом їхнього доброго, а тоді з мізерних лишиків мусять ще й будувати школу, лікарню чи клуб.

Окремого відзначення вимагає та частина доповіді Розенка, де він каже про містарті України, які достроко-

У РОКОВИНІ РУХУ ДЕКАБРИСТІВ

Париж (Conscious). — У грудні 1825 р. та в січні 1826 на вайшла ворожка до нарского режиму організації, яка спробувала весті в імперію нові порядки революційним шляхом. Віддати першого виступу організації в грудні 1825 р. — названо учасників цього руху "декабристами". Члени революційних товариств, названих пізніше декабристами, належали переважно до заможних аристократичних родин, деякі були князю роду. Як офіцери російської армії, ці молоді люди побували після 1812 року в війні з Наполеоном у Франції. Вони там побачили, що французи, яких нібито царська армія "визволила", жили заможніше й вільніше від населення Росії, де, "на всіх языках все мовчало".

Повернувшись у турму народів, ці офіцери почали думати, як збудити деспотичного режиму, котрий мов мотилка плита душин живе життя в царській імперії. Планувалося поширити ідеї свободи і прихильності до реформ серед полків, якими командували революційно настроєні офіцери, і в наступний час зробити переворот силою війська.

На бліду, цар Олександр I умер 19 листопада 1825 р. в Таганрозі (Україна). Ця смерть заклала революційні організації, вони не були належно підготовані до одночасного рішучого виступу проти режиму в новій ситуації. Тому виступ офіцерів і вождів на Сенатській площі в Петербурзі 14 грудня 1825 р. не мав успіху: вірні режимові полки розігнали гарматами демонстрантів. Повстання Чернігівського полку біля Києва у Васильківському повіті в грудні - січні 1825-26 рр., хоч воно було добре організоване, не мало шансів на перемогу над переважачими силами нового царя Миколи I. Учасників цього руху арештовано, п'ятьох заведено на смерть і повішено, багатьох заслали в Сибір на довічне ув'язнення та інших на каторжні роботи. Хоч цей рух був задушений, однак він не дав загаснути надії на свободу в царській імперії. Декабристів згадував Т. Шевченко з великою прихильністю в своїх поезіях та в "Дзвеничці".

Парижський Інститут Слов'янських Вивчень улаштував Наукову нараду 13-го грудня 1975 р. на спомини про виступ "Декабристів", що стався тому 150 років. Парижський Інститут створено для вивчення історії, культури, літератури і мов слов'янських народів. Український Вільний Університет у Мюнхені має постійний науковий зв'язок з Парижським Інститутом. На Наукову нараду, що відбулася в Інституті 13-го грудня й запрошено д-ра Богдана Феденка, викладача новітньої історії в Українському Вільному Університеті, щоб він дав доповідь на тему: "Український елемент між декабристами".

Інші доповідці з їх тематик на Науковій нараді 13-го грудня 1975р. були дослідники з різних країн і теж із Совєтського Союзу: Жан Брер — "Російська окупация у Франції, 1816-1818 рр."; Моріс Колен — "Західні джерела ідеології декабристів"; Андре Буае — "Александр Н. Муравйов і вільне масонство"; Александр Зигульський — "Катехизис Сергія Муравйова-Апостола"; Сфін Еткінд — "Французька література в русі декабристів"; Александр Бурмейстер — "14 грудня 1825 р., дійсність і фантазія"; Мішель Кадо — "Герцен і декабристи"; Роберт Вест — "Слов'янофіль і декабристи"; Дмитрій Шаховской — "Погляд на спадщину декабристів"; Павел Калінін — "Мережковський і декабристи"; Джіно Сігран — "Вивчення руху декабристів в історіографії совєтської: минулі суперечності і сучасні тенденції"; М. В. Нечкіна — "Декабристи в світовій історії" (Нечкіна — авторка книги про історію "Товариства Об'єднаних Слов'ян", найактивнішої організації "декабристів", прислана з Москви своєю доповіддю).

Д-р Богдан Феденко на початку своєї доповіді згадав майже анекдотичну пригоду, що сталася на одному засіданні Південного Товариства "декабристів". В тому Товаристві (теоретично) мали б брати участь представники всіх слов'янських народів: поляки, росіяни, серби, моравці, далматинці, хорватів і навіть мадяр записано в "слов'яни". Приступив на тому зібранні поляк - українці Тимко Падур (він писав українські поезії) попросив слова і промовив: "Панове, чи ви знаєте, що ми забули один великий слов'янський народ?"

Всі присутні були здивовані і пробували вгадати, хто то забутий народ. Падур пояснив:

"Та це ж господар цього дому! Якому ми зіпшили, це народ український!"

Д-р Б. Феденко висловив у своїй доповіді, що забутий український народ у "декабристів" не було випадково. Воно виходило із централістичної московської традиції. Напр., полковник Павел Пестель, автор книги "Русская Правда", знав, що українська національність є на світі. Але він уважав, що українці та інші народи царської імперії мусять стати росіянами, для "благоустройства" (вигідності). Тільки полякам давав Пестель право на самостійність, але з тим, що вони будуть навіки союзниками Росії.

Д-р Б. Феденко згадав іншого декабриста — Кондрата Риліса, відомого поета. В своїх поемах "Войнаровский" та "Сповіді Наливайка", як і в "Думах", Риліс виявляв великі симпатії до боротьби українського народу за свободу в минулому. Однак у політичних поглядах Риліса - декабриста українська національна проблема не стояла.

Д-р Б. Феденко зазначив,

що були на початку XIX століття освічені, політично підготовані українці, які стояли в опозиції до царського режиму. Однак ці українські патріоти не стали членами організації декабристів з причин національних: від російського націоналізму Пестеля та інших вони не сподівалися для України нічого доброго.

Український доповідач подав факти з діяльності В. Лукашевича, маршала шляхетства Переяславського повіту. То був гарний український патріот. Дехто висловлює погляд, що Лукашевич був автором відомої "Історії Русів". Лукашевич був знайомий з Пестелем, і Пестель, арештований в грудні 1825 р., казав слідчій комісії в Петербурзі, що провідником численного українського товариства був Лукашевич, чоловік дуже розумний", і що це Товариство "думало про незалежність України (Малоросії)".

Декабрист князь Сергій Волконський на допиті в слідчій комісії згадав, що Лукашевича запрошували пристати до одного товариства декабристів, заснованого в Україні, і що він був у зв'язку з тайними польськими організаціями.

Слідча комісія не могла довести Лукашевичу згадану участь у русі декабристів, але ствердила, що він з іншими особами, мріяв створити масонські ложі українську спілку, і "ставив завдання — незалежність Малоросії... За ці, мрії" Лукашевич був легко покарано: його конфіновано в його власній маєтності в Переяславському повіті в Бариславці. В дійсності, Лукашевич був "Достойним майстром" київської ложі масонів під назвою "Об'єднані слов'яни", яку створено з участю польських патріотів.

Д-р Б. Феденко стверджує, що Лукашевич був у зв'язку з польськими масонами, котрі ставили собі завдання відновити незалежну польську державу. Польські патріоти та українські патріоти типу Лукашевича ставилися з недовірою до російських революціонерів, що були противниками визволення перосійських народів. Так само як "численне Українське Товариство" В. Лукашевича, не належало до руху декабристів і "Польське Патріотичне Товариство". Причина зовсім ясна: недовіра до російських централістів.

До руху декабристів належали деякі особи українського походження (напр., Іван Горбачевський, що написав цікаві спогади), але ці люди не були автономістами чи самостійниками. Одночасно, кажучи сучасним терміном, "свідомі українці" не пристали до руху декабристів, з причин національних.

Після доповідей на Науковій нараді в Парижі відбулася жвава дискусія. Участь українських дослідників історії й культури слов'янських народів у наукових міжнародних конференціях дає нагоду довести до відома ученого світу факти з життя українського народу в минулих віках і в сучасності.

Д-р Б. Феденко зазначив,

що були на початку XIX століття освічені, політично підготовані українці, які стояли в опозиції до царського режиму. Однак ці українські патріоти не стали членами організації декабристів з причин національних: від російського націоналізму Пестеля та інших вони не сподівалися для України нічого доброго.

Український доповідач подав факти з діяльності В. Лукашевича, маршала шляхетства Переяславського повіту. То був гарний український патріот. Дехто висловлює погляд, що Лукашевич був автором відомої "Історії Русів". Лукашевич був знайомий з Пестелем, і Пестель, арештований в грудні 1825 р., казав слідчій комісії в Петербурзі, що провідником численного українського товариства був Лукашевич, чоловік дуже розумний", і що це Товариство "думало про незалежність України (Малоросії)".

Декабрист князь Сергій Волконський на допиті в слідчій комісії згадав, що Лукашевича запрошували пристати до одного товариства декабристів, заснованого в Україні, і що він був у зв'язку з тайними польськими організаціями.

Слідча комісія не могла довести Лукашевичу згадану участь у русі декабристів, але ствердила, що він з іншими особами, мріяв створити масонські ложі українську спілку, і "ставив завдання — незалежність Малоросії... За ці, мрії" Лукашевич був легко покарано: його конфіновано в його власній маєтності в Переяславському повіті в Бариславці. В дійсності, Лукашевич був "Достойним майстром" київської ложі масонів під назвою "Об'єднані слов'яни", яку створено з участю польських патріотів.

Д-р Б. Феденко стверджує, що Лукашевич був у зв'язку з польськими масонами, котрі ставили собі завдання відновити незалежну польську державу. Польські патріоти та українські патріоти типу Лукашевича ставилися з недовірою до російських революціонерів, що були противниками визволення перосійських народів. Так само як "численне Українське Товариство" В. Лукашевича, не належало до руху декабристів і "Польське Патріотичне Товариство". Причина зовсім ясна: недовіра до російських централістів.

До руху декабристів належали деякі особи українського походження (напр., Іван Горбачевський, що написав цікаві спогади), але ці люди не були автономістами чи самостійниками. Одночасно, кажучи сучасним терміном, "свідомі українці" не пристали до руху декабристів, з причин національних.

що були на початку XIX століття освічені, політично підготовані українці, які стояли в опозиції до царського режиму. Однак ці українські патріоти не стали членами організації декабристів з причин національних: від російського націоналізму Пестеля та інших вони не сподівалися для України нічого доброго.

Під Новий Рік

Під кінець 1975-го року відбулася на політичному перелазі в клубі "Лис Микита" в Нью Йорку одна з історичних клубових засідань, на котрому поставлено на порядок дня питання календарної реформи. Першим забрав слово в цій неможливої справі добре нам відомий пан меценас, аматор німецького миста.

Панове, — заявив рішуче пан меценас, — треба на решті покінчити з нашим календарним балаганом, з навалюю національних рігниць і патріотичних свят! Панове! Майже кожного року прибуває нам якийсь новий святий чи мусеник до патрістичного іконостаю. Так далі бути не може! Я зголююся з радикальну реформу національного календаря, а то: злаштувати раз у році свято всіх політичних святих і на цьому поставити крапку!

А як із церковними святами? — перепитав патріот, що попирав скага, "на скалах".

Черковні і мирянські свята проблем я не торкаюсь, а всіх зацікавлених в цих справах відсилаю до пана доктора Романа Осінчука.

Ну, то і слава Богу! А як же боється, що ви, пан меценасе, є проти Нового Року нового стилю, наприклад. А це, на мою думку, дуже гарна традиція заважає в нашій Метрополі: за календарем — прощаймо "старий" рік, скажемо, в Українському Народному Домі, разом із нашими мистцями, а за старим — вітаємо новий рік, скажемо, на новорічній зустрічі зору "Думка" чи на іншій суміській "Маланці".

Дозвольте, пане меценасе, поставити питання в справі формальній, — підніс узор папери дядя з козацькими вусами.

Прощу.

Ви внесли пропозицію, щоб скасувати всі національні празники, ім же ність гисла, а влаштувати раз у році одне свято Всіх Святих.

Політичний, — додає пан меценас.

Ну, гаразд. А як тоді бути з святогими академіями? З нагодидами? З бенкетами? Не вже велика Ньюйоркська Метрополія задовольниться однією академією в році?

Ніколи — прорекли одностайним хором всі присутні в барі патріоти.

Та навіть, якби сталося таке гудо, — гарягився дядя з козацькими вусами, — що всі партії, союзи, комітети, позодилися на одну святогуну академію, — то скажіть мені, під милість Бабу, як ви тоді поділите між нх... колекту?!

В клубі настало тихо, як маком посіяне...

І к е р

Наталія Войновська

УКРАЇНСЬКА ЖІНКА В СПОРТІ

(2)

Прийшов радісний 1934 рік. По цілій Галичині пролунало, що в Станіславові має відбутися Жіночий Конгрес. Заворушилися все українське жіноцтво Союзів України. Оголошення в тодішніх часописах говорило про перебіг торжества, яке має відбутися в Станіславові. З'їзд делегаток з цілого світу давав заперуку, що має статися щось велике, неочікуване. В той час референткою фізичного виховання в головній Управі Союзу Українок у Львові була мтр Дора Біленька, тепер Рак, рівночасно вона була спортивним референтом в Українському Спортовому Союзі, і з того титулу вона zorganizувала II жіночі легкоатлетичні змагання в рамках Жіночого Конгресу. На стрічній розмові зі мною у Львові, вона сказала до мене так: "Наталію! Ти є членом жіночого спортивного Клубу "Стрела" і Тебе Союз Українок вислав на ті жіночі легкоатлетичні змагання, приготуйся і будь готова! В Станіславові має зайти до С.С. Васильянок, все є поладжене. Завтра рано мусять від'їздити". Ми розпрощалися зі словами — "до побачення на Конгресі".

Був поїздний червень, погода дописувалася, проте я таки трохі денерувалася, але подумала собі, а хто ж не денерується перед всім роду виступами? З думкою про Конгрес, як то все там буде, поклялася я спати. Рано, як звичайно, збудив мене цокіт кінських копит, що вистукували по Руській вулиці, і трімав, що скро-

тіли на закрутах вулиці. Миттю я вбралася, спакувала всі спортивні речі в невеличку валізу, попрощалася з мамою і вибігла з брами, щоб зловити трамвай з Підвалля.

За півгодини я була вже на головній діврі. Купила квиток, поспішала по сході до поїзду, що має відкотити до Станіславова. Я вже на пероні бачу в вагонах битком набито людей, стрічаю і пізнаю знайомих, питаю куди їдуть? "На жіночий Конгрес до Станіславова, — відповідають. — Може Ви також?" Я притякую. Витиснулася я до вагону, і на розіжжях зі знайомими так скоро минуло, і не стямилася, як потім засопів і пристанув на станції Станіславова. Виспіділася тоді з нього багато людей. Найкрутіше чує українську мову, серце радіє, що це не змерла Україна...

Збігаю по сході в долину на вулицю, оглядаюсь, а люди притякують туди, куди я — до СС Васильянок. Гі! — подумала, — напевно делегатки. Я попередю їх прямою на означене місце. На порозі зустрічають мене і других ввічливі сестри і про-

сять до середини. Питають, привітали і хто заїдти. Розмістили нас по кімнатах. Завтра вже рано починається відкриття Конгресу. Я повечеряла і пішла на нічліг до своєї кімнати.

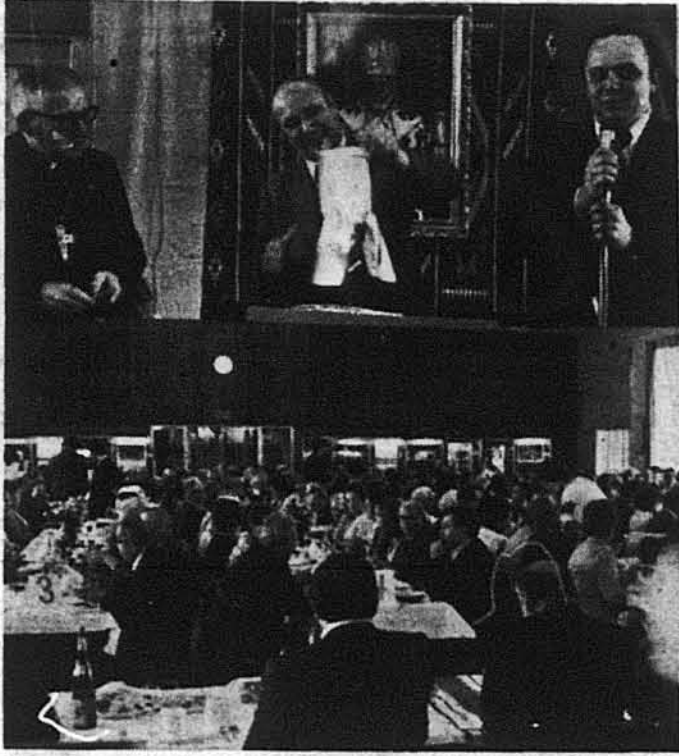
Ранок був погідний, прямує по Комільовій вулиці, шукаю будинок Сокола, там то відбуватиметься жіночий Конгрес. Делегатки збираються, входжу і я; бачу коло дверей бл. пам'яті Ірини Павлюковської, усміхнену, радісну, дає інформації про Конгрес; здоровлю її я кажу, що я змагачка з жіночого клубу "Стрела" у Львові, а приїхала на жіночі легкоатлетичні змагання, що мають відбутися. "А де є Стінцяка І. Струмицька?" — питає мене пані І. Павлюковська; кажу, що їх нема. Тоді вона до мене: "Ви будете делегаткою, і випишала мене делегатську картку на ім'я і привітає. Наталія Нязанківська" і подала мені в руці, я подякувала їй і ввійшла до середини Конгресу: залі. Вже три чверті залу було заповнено.

Входять на залі делегатки зі села Тишківці у селянських одягах, а на головах

у них зав'язані білі завої, гебей рушники, вишиті кірпіці спадають їм на плечі. От! Краса! — подумала, чи не залишки турецького завою?...

Залі вже за

Святопокровські святкування в Клівленді

Фрагменти із Святопокровських святкувань в Клівленді: о. крил. Микола Павлишин, Василь Гільчичин та д-р Зенон Голубець при спаленні спального боргу — внизу: вид на банкетову залу під час пражського обіду-бенкету.

Світлина: Богдан Дмитрик

Клівленд, Огайо. — В неділю, 19 жовтня 1975 р., відбулись тут величаві Святопокровські святкування в Українській Католицькій Парафії Покрови Пресвятої Богородиці. Цей, вже другий із черги, Храмний День нещодавнозаснованої традиційної церковної громади, пройшов із великим успіхом, притягнувши велике число парахон, прихожан та представництв із віддалених українських громад: Толідо, Янгстуву, Акрону, із сусідніх стейтів Мічиген та Ілліной, а також із Канади.

Врочистості розпочались в церкві Святої Покрови у Пармі відслоненням цінної історичної чудотворної ікони Зарваницької Богородиці, яка походить із XIII ст., копію якої виконав іконописець, студит о. Ювеналій Мокрицький, і яку посвятив у Патріаршому Храмі св. Сергія й Вахка та Жиро-вицької Богородиці в Римі наш Патріарх, Блаженніший Отець Йосиф, 17-го серпня ц.р., призначивши цю ікону для Святопокровської церкви в Клівленді, й відновлюючи на ній відпусту. Молебень до Пресвятої Богородиці співслужили: о. крил. Микола Павлишин, настоятель церкви Святої Покрови, о. крил. Маріян Бутринський, настоятель собору св. Володимира й Ольги з Чикаго, о. крил. Ларіон Бенедик, ЧСВВ, із закарпатської церкви св. Євгена, в Бедфорду, Огайо, які опісля відправили Соборну Святу Літургію в наміренні Помісності УКЦеркви, її Блаженнішого Патріарха Йосифа й українського народу. Зворушливу проповідь виголосив о. крил. Маріян Бутринський. Церковні відправи, в яких взяла участь молодь ПЛАСТУ й СУМА із своїми прапорами, закінчились „Молитвою за Патріарха" й відспіванням „Боже Великий". Співав хор церкви Святої Покрови, під управою Зени Панчишини.

Празничний обід-бенкет відбувся у виповненій по береги, просторій залі Парма Сеньйор Гай Скулу, в містечкій програмі якого виступили: піаністка Ірина Залішківська-Гаврилюк, видатний композитор і диригент маестро Григорій Кітаский, соліст-баритон д-р Володимир Боднар та група парохіяльної молоді зі збірною рецитатцією.

(смі)

Москва проголосила полегшті для західних кореспондентів

Москва. — У середу, 31-го грудня 1975-го року, советський уряд повідомив, що від 1-го березня ц.р. західні кореспонденти матимуть такі привілеї, як їх мають дипломати щодо подорожування по Советському Союзу. Згідно з новим правилами, кореспонденти матимуть право без дозволу подорожувати по цілій Московській області, хоча далі не можуть відвідувати деяких заборонених місцевостей, в

яких знаходяться військові чи інші секретні інсталляції. Досі західні кореспонденти могли вільно подорожувати тільки на території 25 миль від центру Москви. За новим правилом кореспонденти також матимуть право відвідувати інші частини Советського Союзу, якщо 24 години, а в деяких випадках 48 годин, перед виїздом в дану околицю зголосять відповідним чинникам своє бажання поїхати туди.

Громада в Пітсбургу склала \$3,000.00 на ЕУ

На зустрічі з видатним науковцем, проф. Володимиром Кубійовичем та його співробітником, д-ром Атанасом Фіголем минулої п'ятниці, 31-го жовтня, українці Пітсбуржчини склали 3,000 доларів на фонд Енциклопедії Українознавства. Зустріч в якій взяло участь приблизно 50 осіб, відбулася в домі „Самопоміч" при Українському Домі.

Гостем з Європи привітав інж. Андрій Вовчук, діючий голова Українського Технологічного Товариства. Відтак він попросив до почесної президії інж. Михайла Комічака, директора української радіопроеграми; інж. Михайла Тимяка, голову Кредитової Кооперативи „Самопоміч"; мгра Марту Писецьку Фарлі від „Рідної Школи"; й д-ра Юрія Кишакевича, голову пітсбурзького Комітету ФКУ.

Дальшою програмою провів М. Комічак. Учасники вислухали доповідь проф. Кубійовича про пророблену працю над ЕУ та про його проект видати англійськомуслову Енциклопедію Українознавства. Д-р Фіголь, як

фінансовий референт ЕУ, аргументував потребу придбати фонди на закінчення 7-, 8-, і 9-го томів ЕУ й започаткування її англійського переікладу. Оцінюючи значення ЕУ для української справи, учасники зустрічі спонтанно склали 3,000 дол. на фонд ЕУ.

На прохання д-ра Фіголя, Комітет Фонду ЕУ на Пітсбуржчині погодився оформити: Михайло Комічак — голова; Яків Давид — секретар; Марта Писецька-Фарлі — касирка; Люба Глутковська й Михайло Тимяк — члени Комітету.

Обидва пітсбурзькі щоденники помістили довші статті про приїзд проф. Кубійовича й д-ра Фіголя, а один у своєму недільному числі, що виходить 700,000-им тиражем, додав їх знімку. Проф. Кубійович в пітсбурзькій українській радіопроеграмі відбав інтерв'ю.

Гості із Сарселю склали візити в обох українських деканів, парохів українських церков Пітсбурга, й Владиці Коцікові, митрополитові Церкви Карпатських Русинів.

Михайло Комічак

Надзвичайна подія і Ірвінгтоні

Під час спалення моргедажу 30-го листопада 1975-го року. Стоять з ліва на право: голова парохіяльного уряду п. О. Линник, секретар В. Ремітер, настоятель парафії о. д-р Ю. Шумовський, син жертводавця Росса Донован та адвокат І. Романишин.

Світлина: Ю. Вірт

У нашому буденному житті часами бувають надзвичайні події, а то просто й чуда, котрі творяться з ласки Божої людям доброї волі і то в найтяжчих хвилинах їх життя. Так сталась неабияка подія, яку можна назвати чудом у житті української православної парафії св. Тройці в Ірвінгтоні. Читачі газети „Свобода" не раз заважали на сторінках газети часті репортажі, або цілі статті про різні парохіяльні імпрези в українській православної церкви св. Тройці. Але ось Господь дав так, що моргедаж, який парафія платила за парохіяльний дім та оселю в сумі більш як 16,000 дол., виявилось, що вже покійний його господар подавав парохії борг. Цей надзвичайний на сьогоднішній день, християнський вчинок вчинили св. п. Ірена та Мартина Донован, уроджені американці, він католик, а вона протестантка. Вмираючи, вони заповніли своєму адвокату та синові Расселеві Донованові подарувати цей моргедаж українській православної церкви св. Тройці.

Цей високохристиянський та шляхетний вчинок людей іншої національності, чужих за релігійною приналежністю для нас, українців, емігрантів став великою радістю і несподіванкою та неабияк обдурив парохію, церковну управу та настоятеля парафії. Від імені настоятеля, Парохіяльного Уряду та церкви виявлено належну й щирю подяку жертводавцям св. п. п-ву Донован і їхньому синові Расселеві Донованові та їх родині.

Дня 30-го листопада після Літургії урочисто відправлено паханду за душі спочивших жертводавців, під час котрої присутніми були брат покійного жертводавця з дружиною, син жертводавця Рассел Донован та їхні найближчі приятелі. Чудово співав хор ім. Д. Вортнянського під керівництвом інж. Дмитра Олійника. Відслонено та посвячено пропам'ятку

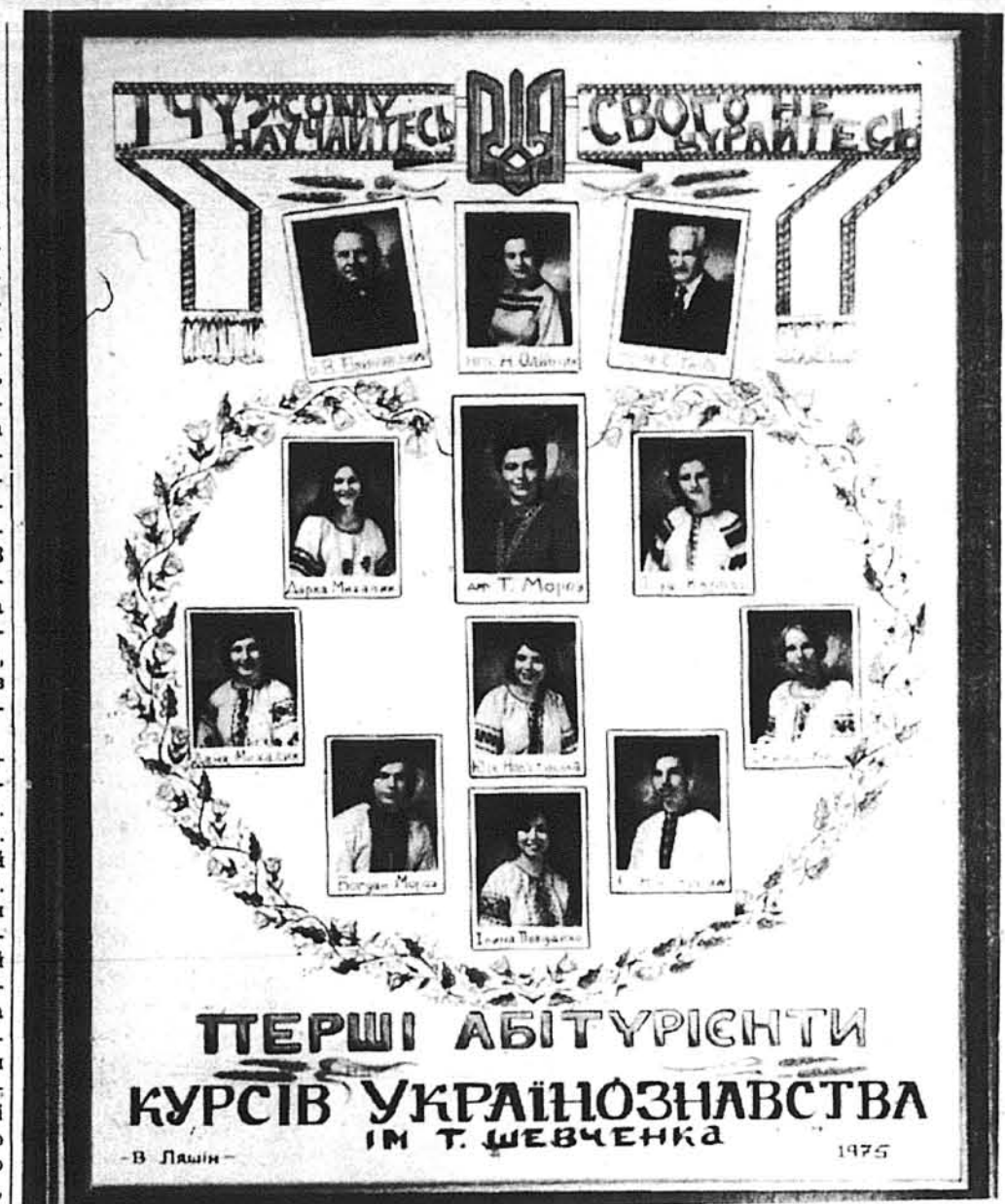
Перші абітурієнти українознавства в Ляшні

У неділю, 21-го червня мин. року відбувся спільний обід і святочне відзначення перших випускників школи Українознавства ім. Тараса Шевченка в Ляшні.

До 1971 р. в Ляшні провадилась лише сімкласова школа. На річних загальних зборах Батьківського Комітету Рідної Школи рішено зорганізувати Курси Українознавства для тих учнів, які закінчили сьому класу. На шкільний рік 1971/72 вписалось дванадцять учнів, з яких четверо залишили школу на другому й третьому році навчання, а восьмеро закінчили чотири роки Українознавства й успішно склали кінцеві писані й усні іспити 12, 13 і 14-го червня минулого року, а саме: Ірина Кіра, Ліда Король, Дарія Михалюк, Дарія Михалюк, Богдан Мороз, Юлія Новоставська, Ярослав Новоставський та Ірина Повайдко.

Вчителями Українознавства були: мгр Надія Олійник, проф. Степан Геба, о. Василь Бринявський та дир. Текля Мороз. В Іспитовій комісії брали участь: дир. Іван Панишак і проф. Євген Кіцак та дир. Українознавства Т. Мороз. Святочний обід приготували матері абітурієнтів. Свято відкрила дир. Т. Мороз, яка щиро привітала матуристів з якими провела в школі десять років, і склали ім найбільшій градуляції, закликала до дальшої активної праці в громаді на майбутнє, а головню, щоб за їхнім добрим прикладом слідували молодші учні для добра і слави українського народу.

Цінними словами привітала абітурієнтів мгр Н. Олій-

ПЕРШІ АБІТУРІЄНТИ КУРСІВ УКРАЇНОЗНАВСТВА ІМ Т. ШЕВЧЕНКА

В Ляшні

1975

ник, яка з гордістю підкреслила їхній високий рівень знання в кінцевому іспиті, а головню з української літератури й культури, з яких то

предметів учні одержали ступні відмінні, дуже добрі й добрі. Те саме потвердив у своєму слові проф. С. Геба, який навчав їх історії й географії України і з тих предметів учні одержали кінцевий вислід дуже добрий.

Щірі градуляції матурістам склали дир. Іван Панишак від Батьківського Комітету Рідної Школи та інж. Василь Кравець від церковного комітету св. Василія Великого в Ляшні.

Гарні слова подяки від абітурієнтів виголосила Ліда Король — батькам за добре виховання в українському братів св. п. Мартіна Росселя з його дружиною парохію св. Тройці подарувала як сувенір в пам'ять дружби й відданості для них, — чудовою артистичною роботою українські писанки, твір мисткині, парохіянки св. Тройці, Валентини Третяк. Н. Н.

Водолюбна молодь весело забавлялась при звуках оркестру. Нагороди за найкращі виследи в кінцевому іспиті роздано абітурієнтам під час спільного вечора 18-го жовтня минулого року в залі собору св. Софії в Монтреалі.

Т. М.

МИХАЙЛО ПОПІЛЬ

Народжений в с. Городище, пов. Новий Самбір, Зах. Україна. Прибув до ЗСА 1910 року. Вписався в члени УНС в Честері, Па. 1918 р. до Відділу ч. 388. 1923 року перенісся до м. Чикаго, Іл. і став членом 106-го Відд. Б-ва св. Миколая УНС. Був членом УНС вже 43 роки. В 1946 р. обраний на касира 106 Відділу. Був делегатом на 23, 24, 25, 26 і 27-му Конвенцію УНС. Помер в Чикаго 4-го грудня 75, похоронений 6-го грудня 75 з Катедри св. Миколая на цвинтарі св. Миколая. Оставив дочку та двох синів і внуків. В. Н. П.

106 Відділ Брацтва св. Миколая в Чикаго

Увага!

Увага!

СТУДЕНТИ

Небувала досі нагода одержати безплатний побут вироковж кінця тижня (субота і неділя) 19-го і 20-го червня 1976 року на чудовій оселі Українського Народного Союзу „СОЮЗІВКА"

ТРЕБА бути у віці між 16 і 23 роками життя. ТРЕБА забезпечитися в УНСОУ на протязі осінніх місяців (жовтня, листопада, грудня) грамотою життєвого забезпечення на суму щонайменше \$3,000.

ТРЕБА згорі заплатити однорічну кладку. ДОРОГИЙ СТУДЕНТЕ! НЕ ПРОГАЙНУЙ ДОБРОЇ НАГОДИ ЗАБЕЗПЕЧИТИСЯ В УНСОУ ТА ОТРИМАТИ ЗА ЦЕ БЕЗПЛАТНИЙ ВІКЕНД НА „СОЮЗІВКІ", ДЕ МАТИМЕШ НАГОДУ ЗУСТРІТИ ДЕСЯТКИ МОЛОДИХ ТОВАРИШІВ І ЗАКЛЮЧИТИ З НИМИ ДРУЗЬБУ!

Український Народний Союз
UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION
30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07303
Tel.: (201) 451-2200, N.Y. Line (212) 227-5250-1

У вівторок, 30 грудня 1975 р. в Торонто, Канада, після тяжкої недуги, відійшов у Вічність

ІВАН ЛИПОВЕЦЬКИЙ

підполковник Армії Української Народної Республіки, журналіст, громадський та політичний діяч.

Родина просить, щоб Друзі замість квітів на могилу складали пожертви на Українську Національну Раду або Комітет Оборони Валентина Мороза.

Покійний залишив у смутку:

дружину — ЛІНУ
сина — МИКОЛУ
невістку — НАДЮ
внучку — ОКСАНУ

Оркестра БОГДАНА ГРІНКА
Аранжир ПІОР РАКОВСЬКИЙ
Співачі:
І. РАКОВСЬКИЙ і М. ШКВАРКО

ОСЕРЕДОК СУМА в НЮАРКУ, Н. Дж. має шану запросити Вас з Родиною на
ТРАДИЦІЙНИЙ МАЛАНЧИН ВЕЧЕР І ЗУСТРІЧ НОВОГО РОКУ
10-го січня 1976 року, початок о год. 8 веч.

Нова зала УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ в ІРВІНГТОНІ, Н. Дж.
140 Prospect Avenue
Столиця резервації, тому просимо своєчасно замовляти особисто в УНДО, 140 Prospect Ave., Ірвінгтон, або телефон: 372-9856 щоденно від 7-10 годин вечора. Паркування авт безплатне на площі.

НЕМАЄ ВИГЛЯДІВ НА ЗМІНИ В МОСКОВСЬКОМУ ПОЛІТБЮРО

Москва. — Кореспондент ньюйоркського щоденника „Нью Йорк Таймс“ Крістофер С. Врен помітив у тій газеті з 31-го грудня 1975 р. інформаційно-аналітичну статтю, у якій він, на підставі особистих спостережень і студій політичних аналітиків, прийшов до висновку, що запроваджені ХХV з'їзд Центрального Комітету КПРС не принесе жадних основних змін у персональному складі теперішнього Політбюро. Генеральний секретар ЦК КПРС Леонід Брежнєв, якому 19-го грудня 1975 р. минуло 69 років і який від смерті Сталіна найдовше керує Союзом, за всіма ознаками не збирається, як раніше думали, резигнувати із свого посту на ХХV з'їзді. Немає також познак, — каже у своїй статті К. Врен, — що й інші теперішні члени Політбюро готові звільнити місце своїм молодшим колегам. Всі вони є ще далі активними, крім Арвіда Пельше, 76-річного латвієця, який, як каже Врен, хоч нічим не відзначається, але за те репрезентує національну меншість в Політбюро і який, згідно з його натяками в промові знагоди жовтневої революції, збирається відійти від активного життя. Пересічний вік 15 членів Політбюро вагається між 66 і 75 роком життя. Ніколаєві Подгорному минуло 72, прем'єрові Алексієві Косигінові 71, а Михайлові Суслову, якого вважають кремлівським ідеологом, 73 роки життя. Андрей Кіріленко, який фактично у відставку, 71, Брежнєв виконує функції генерального секретаря і про якого на Заході говорять як про можливого наступника, також порахував вже 69 років. Закордонною політикою керує 66-річний міністр Андрей Громико, а оборонною 72-річний маршал Андрей Гречко. Сімом неголосуючим членом Політбюро, яких на Кремлі

вважають молодшими, минула 60-тка. Західні дипломатичні спостерігачі тому не бачать великих надій для 57-річного Фьодора Кулакова, який в часі затяжної хвороби Брежнєва був висунутий на сторінки преси, як можливий його наслідник, чи для інших молодших членів ЦК. В Москві однак поширюються поговори, що дотеперішній шеф КГБ Юрій Андропов займе місце Льотра Демичева, міністра „для культурних справ“, а у випадку відходу чи смерті Суслова, прийде на його місце. Не є у звичці кремлівських володарів добровільно відходити на відпочинок. Якщо однак в системі наступає криза, як, наприклад, катастрофальні жива чи інші застій в господарстві або індустрії, тоді деякі Політбюро змушують своїх функціонерів до резигнації, але це не часто трапляється, бо резигнація і відхід викликають підозру. На думку західних спостерігачів, Леонід Брежнєв не працює нормально кожного дня і звичайно знаходиться поза Москвою. Дуже часто його заступають помічники Георгій Чуканов і Віктор Голіков, як також уже згадуваний Кіріленко. Андрей Кіріленко приймав останню на Кремлі міністрів закордонних справ Варшавського Пакту, а Брежнєв, згідно з офіційною версією, „приготовлює свою промову на ХХV з'їзд ЦК КПРС“. Поміж спекуляцій про загрозливий стан здоров'я, Брежнєв поводить так, щоб було видно на зовні, що він, а не хтось інший, керує Компартією і Совєтським Союзом.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ

УНСоюзу!

У КОЛОНІАЛЬНОМУ ЯРМІ

(Закінчення зі стор. 2-ої).

ним умов зарплати, яка в УССР ще й досі не встановлена, бо щойно тепер „закінчується запровадження в усіх областях республіки мінімуму зарплати в 70 карбованців за місяць... Для працівників усіх галузей народного господарства скасовується податок з зарплати до 70 карбованців за місяць і знижуються більш як третину ставки податків з зарплати з 71 до 90 карбованців“.

Кінчається план закликом якнайбільше використовувати „внутрішні резерви“ і ефективніше вести господарство та підвищити продуктивність праці, і тоді не відстає чорна металургія, легка і місцева промисловість, колгоспи і радгоспи, в

яких все „ще малоєфективно використовуються техніка, земельні угіддя, особливі зрошувальні і осушувальні землі, мінеральні добрива, корми. Мають місце недоліки в організації виробництва і праці, допускаються втрати сільськогосподарської продукції“ і в загальному „планні сільськогосподарського виробництва на 1975 рік по ряду показників недовиконано“.

Рік у рік продовжуються ці недотримання і невиконання планів, але це не перешкоджає центрові кожного року робити більший натиск на т. зв. союзні республіки, щоб взяти з них якнайбільше для себе: колоніальна неволя продовжується.

УКРАЇНСЬКА ЖІНКА...

(Закінчення зі стор. 2-ої).

трибуною, вітала голову Союзу Українок Станіслава Амалия Рублева, і Марія Колтунюк від Союзу Українок Централі міста Львова. Амалия Рублева побачила нам усміхнувшись, щоб пралор перемогти на тім ґрунті ми, жінки, несли високо. До конкуренції стало багато змагунок, зі Львова, Станіслава, Стрия. Змагання були ціка-

ві і погода дописувала. Трибуна була повна людей, які кожну конкуренцію сприймали з ентузіазмом.

Жіночими легкоатлетичними змаганнями ми закінчили Жіночий Конгрес в Станіславі. Ми поверталися додому повні сили і надії, що ми виконали своє завдання якнайкраще.

ВАЖЛИВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ ДЛЯ МІСЖАНЦІВ КВІНСУ І ОКОЛИЦЬ ТИМ, ЩО ВИСЛАКАЮТЬ

ПАЧКИ-ДАРУНКИ В УКРАЇНУ

Дяк. Вашої угоди наша найстарша фірма в Америці

"PACKAGE EXPRESS"

яка має велике число задоволених клієнтів ВІДКРИЛА ВІДПІЛ У КВІНСІ

"DOVANA - ПОДАРОК"

Вам не буде потрібно їхати до міста і трітати Ваш дорогий час. Все на місці — велика пачка — великий вибір товарів по надзвичайно низьких цінах. Маючи великий досвід, ми дамо Вам дуже добрі поради і Ваші дарунки будуть значно вигідніші. Показати це оголошення — відстані знизиться. Раді вітати Вас і раді Вам допомогти. наша адреса —

80-14 Jamaica Avenue. Тел. 296-5250
Години праці від понеділка — п'ятниці 12-8 веч.
субота 10-5; в неділю 12-3.
Простою витрати собі це оголошення.

„Білосніжка“ у Кліфтоні

„Немає для мене більш радості, ніж пачку уст за рождження на чужині дітей другого, а то й третього покоління гарну українську мову“, — сказала пані Квасовська, директорка Школи Українознавства в Пассейку, Н. Дж., після закінчення останньої дії „Білосніжки“ за сценарієм Наталії Стефанів, основаним на казці братів Гріммів. Цими словами підсумовано враження і настрої глядачів, які шедо з повними залу Кліфтонської середньої школи у Кліфтоні, Н. Дж., де у неділю 14-го грудня ц. р. поставлено п'єсу „Білосніжка“, що її режисувала Дарія Калатало, а хореографією займався Християн Бук, у виконавстві учнів згадані школи.

Намір поставити п'єсу „Білосніжка“ зродився із прагнення захопити молоді не тільки до вивчення української мови, але й до збагачення її новими літературними словами, а також, щоб поцікавити дітей до української сцени і класичної літератури. Взялися до цієї нелегкої праці режисер і хореограф, а також учасники, і виявили у своїй праці багато вміння і наполегливості, немов би пам'ятали засаду: „Що робити би так, якби це мало бути останнім ділом твого життя“. Два довгі роки. Жадної деталі не пропу-

щено. Концентруючись на артистичності виконання ролей, а потім чомали вишліфовуючи мову і вимову, часом дещо знеохочуючись від збитковості малю, а тому і невідомих своїх обов'язків, виконавці (7карликів), пані Калатало і Бук не застали, проте припильнувати кожен рух чи позу на сцені навіть і тих виконавців, які були „мовчазними акторами“. Дівчачки — Роксана Гнатейко і Наталка Кляфас, Григоріюк, — Андрей Даник, Вітер з бандурою — Нестор Титла, Метелик в чарівному танку — Анна Максим, вивірки — Леся Муравська і Християн Кушала.

Добайливості у виборі виконавців головних персонажів була помітна у грі на сцені. Роллю Королеви, жорстокої і зарозумілої дурниці, нелегко було грати молодій дівчині, проте Ірина Халатала виконала свою роль вивчено, й невимучено, виявляючи неабиякий артистичний талант.

Ще треба сказати ще в більшій мірі про Білосніжку — Маргу Шрамченко, яка дієсно чарувала глядачів чистотою українською мовою, дівочістю і зграбністю. Пачка — Борис Вих розсмішував не тільки королеву, але й присутніх на залі, дивуючи їх своєю здібністю вжитися в таку незвичну хоч і

для кого роллю придворного королівського пачка. Він з нею впевнено і вміло справився.

Дамі двору — Дарія Калатале, Ірина Карлицька, Уляна Салевич, дівчата — Роксана Гнатейко і Анна Максим, пачка — Зеня Халупа і лісничий — Юрій Яремко також викликали призначення глядачів добайливості своєї гри.

На окрему увагу заслуговують сім карликів. Северин Палидович, Тиміш Гнатейко, Олесь Шпайоло, Марко Шуган, Іван Карлицький, Роман Цікало і Зенон Халупа. Кожен з них був особливий, починаючи від темпераментного, але м'якосердечного першого до „престаренького“ мудреця. Справді забувалося, що ці ролі виконували діти. Бездоганні були й костюми за проєктом і виконанням Дарією Калатало, їм міг позаздрити б і професійний театральний декоратор Дарія Фарміта та Любо Федун з першого погляду викликали спонтанні оплески на залі. Хоч у першій дії королівську кімнату вдекоровано дещо заскромно, проте лісній декораций, а зокрема лісова полянка в останній дії — були прегарні та виказали добрий смак декораторки.

Увагою глядачів втішалися танок Метелика — Анна Максим, виступальниця-Сова — Наталка Федун і зайчик — Олена Олещук. Заключа сцена радості: поява вродливого принца — Олега Сохана, провдження Білосніжки, радість похоронених перед тим, і „зів'ялих“ дівчачок та грибка — зробила з глядачів співучасників дії на сцені, чого доказом — усім і радісні обличчя на залі. Школа однак, що оминув традиційний поцілунок Принца, який їм будить до життя Білосніжку. Адже цей поцілунок — це символічний вияв сили любові, що перемагає навіть смерть.

І, як підсумок вистави — глибоке задоволення, яке дає старанно виконана праця всіх „дівчаток“ молоді і дітей, що їй підкреслила Ольга Гнатейко, голова Ділового Комітету, яка з іншими 14-ма членами Комітету допомагали здійсненню цієї вистави.

Місцеві лікарі д-ри: М. Вих, Е. Грабарчук, Ю. Сай, Б. Свинтус, Б. Филиппак, пан М. Титла Ну Grade Market, Inc., Iwankiw Construction Co., Quality Market — фінансово підтримали постанову „Білосніжки“.

Чи не варто було б затримати цей „театральний колектив“, як зародок постійного театру для молоді?

Тамара Кардашинець

ДО ВИНАЙМУ

Елізабет, Н. Дж.
МОДЕРНІ 2½ і 3½
KIM. АПАРТАМЕНТИ
з паркуванням. 193.00 дол.
Тел.: (201) 352-6333
Ask for Mike.

Український Католицький Цвинтар
ОВ. ДУХА, Hamptonburgh, N.Y.
По інформації прошу писати або тел.
(914) 476-0764
Holy Spirit Ukrainian Catholic Cemetery
25 Chestnut Street, Yonkers, N.Y. 10701

М'ясо і ковбасні вироби
за німецьким виробом для смаку.
Вироби у власній фабриці ковбас.
ТІЛЬКИ ОДНА ЯКІСТЬ — НАЙЛІПША
яку найліпше люблять господарі і цілі родини.
Зайдіть до найближчої крамниці KARL EHMER.
KARL EHMER
PORK STORES
Головна крамниця:
63-55 Fresh Pond Road Ridgewood - Brooklyn, N.Y.
Філії крамниць в Нью Йорку і поза містом.

ТАРЗАН, Ч. 7414. Льовальність і відвага перемогать

Льовальність і відвага, характеристики чистокровного коня, роблять ватання неможливим...

One track mind.

In the 1860's, Americans wanted to put their young country on the right track. After several years, much hard work, and lots of money from government securities bought by Americans, the golden spike was driven at Promontory Point, Utah. On May 10, 1869, the east coast linked with the west.

Today, over 9½ million Americans are helping to keep this country together by buying United States Savings Bonds through the Payroll Savings Plan where they work. Get on the right track. Look into our specially designed Bicentennial Series E Bonds. And buy them where you work or bank.

Series E Bonds pay 6% interest when held to maturity of 5 years (4¼% the first year). Interest is not subject to state or local income taxes, and federal tax may be deferred until redemption.

Take stock in America.
200 years at the same location

Paid By Ukrainian National Association, Inc. and "Svoboda" Ukrainian Daily

MARKA
48 East 7th St.
Tel. GR 3-3550, New York, 10003
НОВІ ПЛАТІВКИ, НОВІ КНИЖКИ, МІСТЕЦЬКІ ПОДАРОКІ одержите в Арті.

REAL ESTATE
ХОЧЕТЕ ПРОДАТИ АБО КУПИТИ
ВУДИНОК, БІЗНЕС, ЗЕМЛЮ, звертайтеся до
УКРАЇНСЬКОЇ ФІРМИ
GEMINI REAL ESTATE CO
88 — Second Avenue
New York, N.Y. Tel.: 477-6400

Vineyard: approx. 310 acres. Combination vineyard & cash crop farm. 86 acres in grapes. 40 acres suitable for vineyard. 187 acres tillable. Three ponds, creek, springs, long road frontage. Three barns for storage. All necessary equipment for vineyard operation (mostly new). 3-4 bedroom home, 2 car garage. All in excellent condition. Owner financed. Also: 40 acre vineyard. Free brochures on all types of listings.

Makitra
Real Estate, Inc.
4 West Steuben Street
BATH, N.Y. 14810
(607) 776-2468 or
(607) 776-2386

FARMS & CO. HOMES
НАЙКРАЩІ ПОСЛІСТІ ВСІХ РОДІВ
KOPF OF KERHONKSON, NY
(914) 626-7500

FUNERAL DIRECTORS

ПЕТРО ЯРЕМА
УКР. ПОГРЕБНИК
Займається Похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
КОНТРОЛЬОВАНА ТЕМПЕРАТУРА
Peter Jarema
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N.Y.
ORegion 4-2568

SINKOWSKY
FUNERAL SERVICE
3333 East Tremont Avenue
BRONX, N.Y. 10468
Tel.: 863-2474
191 Avenue "A"
NEW YORK, N.Y. 10009
Tel. 674-3630
Директор **ЮСІФ СЕНКОВСЬКИЙ**
Заводу авіаційних похоронів в каліфорнії, похоронів в кожній районі міста. Похорони по мінімальним цінам.

НОВАЛЬЧИН
FUNERAL HOME
Completely AIR CONDITIONED
Займається Похоронами в STEET NEW JERSEY
Ціни приступні для всіх. Обслуга чесна й найкраща. У випадку смутку з родичами, як і в день так і вночі
WILLIAM F. RASLOWSKY, Manager
129 Grand Street
(cor. Warren Street)
Jersey City, N.J. 07302
HEnderson 4-5131

LYTWYN & LYTWYN
UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS
AIR CONDITIONED
Обслуга ЦИПРА І ЧЕСНА. Our Services Are Available Anywhere in New Jersey. Також займаємося похоронами на цвинтарі в Ванді Вудрі, і перенесенням тілних Останків з різних країн світу.
801 Springfield Avenue
IRVINGTON, N.J.
NEWARK, N.J.
ESsex 5-5555